

Uægte børn, Fødselsstiftelsen og embedslæger

Michael Dupont

Hvad skal vi nå?

- Faderskabssager
- Fødselsstiftelsen
- Embedslægearkiver

Faderskabssager:
Den korte version ...

Amtet !

Amtet !

Amtet !

Men hvilket amt?

- Faderskabssager: Faderens bopælsamt

Den laaange version ...

Faderskabssager

Hvad er en faderskabssag

- Kaldes også alimentationssag, paternitetssag og bidragssag
- Fastslå faderskab
- Idømme bidragspligt
- -1937: Privat sag
- 1938-: Politiet har pligt til at søge at fastslå faderskabet

At fastslå faderskabet

- Kvinden (eller myndighederne) anlægger en faderskabssag
- Afhøringer af moderen og den udlagte barnefader
- Kan frasige sig faderskabet ved edsaflæggelse
- Blodprøver. Cirkulære af 20. oktober 1934:

[...] kan det i en Række Tilfælde ved Blodtypebestemmelse angives, at **en bestemt Person ikke kan være Fader til Barnet**, hvorimod det ikke kan siges, at en bestemt Person er Faderen, men kun, at han *kan* være det.

- DNA

Faderskabssagens indhold

- Afhøringer af moderen og den udlagte fader
- Resultatet af faderskabssagen, fx mandens tilståelse samt udstedte bidragsresolution
- Oplysninger om kvinden og mandens økonomi, alder, fødested og bopæl
- Beviser fremlagt i retten, fx kærestebreve

Faderskabssagens udfald

- Faderskab/bidragspligt/frifindelse
- Børnebidrag: 10 år (1763), 14 år (1839), 18 år (1888)
- Kun ét bidrag til kvinden
- Arveret fra 1938 (indtil 1937 ved kuldlysning)
- Fra 1960: Kun faderskab, ingen bidragspligt

Børnebidraget

- 1763-: Faderen skal betale bidrag
- Lov nr. 76 af 20. april 1888:

Naar det Underholdsbidrag, som skal erlægges af Faderen til et udenfor Ægteskab avlet Barn, ikke betales i rette Tid [...] da er hun, forsaavidt hun er forsørgelsesberettiget her i Landet, berettiget til enten selv eller gennem Kommunalbestyrelsen i sin Opholdskommune at fordre Bidraget for det sidste Aar betalt af Fattigvæsenet i den Kommune, hvori Barnefaderen opholder sig.

- 1888-: Staten garanterer betalingen

Hvor man finder faderskabssager

- De tidligere landsarkiver
- Rigsarkivet (Landsarkivet i København)
- Indblandede myndigheder er ofte politi, ret og amt

Hvor finder man en faderskabssag fra 1700-tallet

- Før 1763: Tamperretterne (ægteskabssager) eller amtstuen (betaling af bøder)
- Forordning af 14. oktober 1763:

Faderen til et uægte Barn skal lige med Moderen bære Omsorg for dets Opdragelse og efter hans Formue **erlægge i det mindste Halvdelen af de Omkostninger**, som dets Underholdning udfordrer, til det er 10 Aar gammelt.

- 1763-1825: Justitsprotokollen
- Efter 1763: Amtet (faderens bopælsamt)

Hvor finder man en faderskabssag fra 1800-tallet

- 1763-1825: Justitsprotokollen

- Plakat af 28. maj 1825:

Naar et udenfor Ægteskab besvangret Fruentimmer henvender sig til Øvrigheden om Opfostringshielp af den udlagte Barnefader, uden at der forud haves Vished om, at denne med Rette kan ansees som saadan, **bør Øvrigheden foranstalte Sagen behandlet ved den Politiret, hvorunder han henhører**, hvilken [...] **har** [...] **at undersøge og paakiende Sagen**, saavelsom og at modtage den Eed, der ifølge Forening eller Dom maatte blive at aflægge. Retten har derhos, hvis, som Følge af Sagens Udfald, Opfostringshielp af Øvrigheden bliver at fastsætte.

- Efter 1825: Politiprotokollen m.m.
- Timånedersdagen
- Amtet (faderens bopælsamt)

Afskrift af politiprotokollen

No 36/1885 Paternitetssagen: Ugift Karoline Jensen af Jyderup ctr. Tjenestekarl Hans Henrik Larsen sammesteds

Parterne vare mødte, af hvilke Klagerinden fremlagde Daabsattest, hvorefter hun d: 7de har udenfor Ægteskab født et Dreungebarn, i Daaben d: 23 do kaldet Lars Henrik Jensen. Forlig blev saaledes indgivet at Klagerinden [...] med sin Eed bekræftede at Indkl. og ingen Anden er Fader til Barnet, hvorefter Indkl. erkjendte at være Fader. Klagerinden bemærkede, at hun skal betale 80 Kr. aarlige til Barnet, foruden selv at klæde det, og **forlangte at Indkl. skal betale Halvdelen fra Barnets Fødsel til dets fyldte 14 Aar**; Indkl. kunde ikke gaae ind herpaa, da han Intet har foruden sin Løn, som kun udgjør 120 Kr. om Aaret, hvorimod han tilbød 32 Kr. om Aaret. **Klagerinden begjærede derfor Bidraget tilstaaet af Overøvrigheden**. Opb. og vedt. Sagen sluttet.

Politiretten hævet

Amtsjournal København Amt 1822

17 Mai
Fredericksborg Amt 14 Mai
om den formentlige Anden
gæfte Anden & Anden Anden
den Anden Anden Anden
1822. Anden Anden Anden
179
1822.

18 Mai til Anden Anden - 726, C.
3 Juni fra Anden
4 - til Fredericksborg Amt - 807, 8.
29 - for Anden
2 Juli til Anden Anden - 958, C.

Amtssag Københavns Amt 1822

Lagt på kopibogsnummer

Den 24de Junij 1822

58
8 Junij

Det er meddelt, at den 24de Junij 1822
af 4de Sund Maaned indtoges 8 = 4 ff
Bøller og Agre, som ved Kongeløbet
Kongens i Prinsessestort er blivet ind-
førdet til Kongens Kongens af Ordrup
i Hovedet, imidlertid jeg ikke tillige
at fremføre om alle de indløst af Kongen
gælder for Kongens, som og ligeledes, at det
af den indkomne Bøller indløst er
i Bøller.

Fra Kongens den 24de Junij 1822
Kongens

Kongens
for Kongens Kongens og Kongens
ca. 1822

Københavns Overpræsidium

- Før 1858: Københavns Stadsarkiv
  - Efter 1858: Landsarkivet i København
- Faderskabssager kaldes AJ-sager og FJ-sager

Københavns Overpræsidium

AJ-journal 1890

64	<p>Caroline Mathilde Lofen ~~Christoffersen~~ andeager om, at <u>Roeport's Peter</u> <u>Möller Nielsen</u> man blev betydligt at yde Bidrag til hendes efter <u>baalsaltes</u> d. 30/5 89 firdte Barn, Rose Kirstine Nielsen.</p>	<p>de Kaedes. kan findes ikke, men er opgivet hans Royal Hans eftersees- exp 24/1 Polit rimt 15/2 Lagen m. B., at han fyndes i efter- sigt. Meddel - Rimt Pul. Vin. Bemærk. at Damen. opgives at den Pa. gjældende forhandle Foto. giver for Fotograf Georg Hau, en i A. Brandst. — 19/2</p>
Bj 7/94	<p>Him: Estlandsgade 25 Hans: <u>Tatogade</u> <u>Hest</u> 20 Gulmschlagsg. 43 N. Bidkum.</p>	<p>Him midt y opgar hans h. dure. Lagen kaldes h. m. tillage for Politet exp 20/2 1/3</p>

*Billehammerved
1890*

Københavns Overpræsidium

AJ-sag 1890

*Hoslagte mig med Ture Høivelbaasens
heds behagelige Skrivelse af 14de d. M. til
stillede Klimentations-Resolution skulde
jig herved tjenstligt tilbagesende, forsynet
med Taaetegnelse, at den er forkyndt
for Holporker Peder Møller Nielsen.*

Jugendassistent

*Til
Overpræsidenten i København.*

ad Nm 381 A.

P. 10.

17/64/1890

AFHØRING

Paternitetsagen: *Katrine Christoffersen*
Ovpr. A. J. ⁶⁴ ₁₈₉₀ *el*
Holporker Peder Møller Nielsen

Moderens Beskæftigelse og Fortjeneste.	<i>Har Ophold hos Forældrene og arbejder i Ture Høivelbaasens Kogeskjule</i>
Hvor og hos hvem Barnet er i Pleje.	<i>Forældrene 24 Kl. hos Bedsteforældrene</i>
Den aarlige Plejeløns Størrelse.	<i>10 Kl. månedlig</i>
Har Moderen Hjælp noget Steds fra?	<i>Nei</i>
Har Moderen Formue?	<i>Nei</i>
Har Faderen bidraget til Barnets Underhold?	<i>J. Han har betalt for 27 Betale for M.</i>
Særlige Udgifter til Barseforuden.	<i>Nei</i>
Hvad forlanger Moderen heraf?	<i>—</i>

1/490.

*K. Schmidt
Lj*

Timånedersdagen

- Forordning 15. Maj 1839 og 24. Januar 1844:

§ 4. Med Hensyn til uægte Børn bliver **det Sted, hvor Moderen Timaanedersdagen forinden Fødselen have haft Ophold eller Tjeneste, at betragte som Fødehjem**; men dersom hun intet fast Opholdssted til den Tid har havt, bliver den Commune at anse som Barnets Fødehjem, **hvor Moderen ved sin Nedkomst er forsørgelsesberettiget.**

- Den 10. kalendermåned, dvs. avlingsstedet
- Københavns Kommune 1869-1932: De Gamles By
- Afskaffes 1932, socialminister Steinckes Social-reform

Hvor finder man en faderskabssag fra 1900-tallet

- Hvis barnet er født efter 1938, henviser kirkebogen til faderskabssagen (hvis faderskabet er fastslået!)
- Anmeldelsen: Politiets hovedjournal
- København: Faderskabsjournal 1935-
- Amtet (faderens bopælsamt)

Politiets hovedjournal Hillerød Politis hovedjournal 1921

B.	Straffesaker og andre	1.
C.	Forkynninger, Beder til fremmed Jurisdiktion, især de Oplysninger.	20.
D.	Kategorieller	57.
E.	Falskattelse, Forkjøle og Nedsættelse af Underholdsbetrag	76.
F.	Privat - og Familieløstige Forhold.	84.
G.	Indpaukning for Skatter etc.	101.
H.	Arbejd og Branding	126.
I.	Indtægtsvæsen, Veterinærpolitiet, Underafdelelse af Lovundersøttelse	130.

Politiets hovedjournal

Hillerød Politis hovedjournal 1921

5	14/1	Om. Olsson H. st. Sak nr. 12345: Hansine Lovise Wilhelmson, Gade 100 Nr. 10 Ola August Nielsen, Sølun gaard.
---	------	--

187, til Pb. Lyngd. 21/1, Ragnv. (nr. 287, 1) 29/1, til Om. Olsson H. 28/2, for 1/3 til Pb. Lyngd.
1/3 Ragnv. 17/3 til Om. Olsson H.

Eksempel:

Faderskabsarkivalier i AO

- Amternes journaler og journalregistre findes i AO under ”Lokaladministrationen”
- Journaler og journalregistre er indgangen

Amter og len

Journaler, alimentationsjournaler, kopibøger, skifter, regnskaber og meget andet fra en række amtsarkiver. I journalerne finder du de oplysninger om journalnummer m.v., som skal bruges til at bestille selve sagen frem til brug på læsesalen.

Fx Præstø Amt

Præstø Amt [Fortegnelser over indkomne breve \(1807 - 1808\)](#)

Præstø Amt [Journal \(1824 - 1873\)](#)

Præstø Amt [Journal \(1874 - 1911\)](#)

Præstø Amt [Journal \(1912 - 1959\)](#)

Præstø Amt [Journal for købstæderne \(1809 - 1823\)](#)

Præstø Amt [Journal for landet \(1809 - 1823\)](#)

Præstø Amt [Journal over ind- og udgående breve \(1803 - 1808\)](#)

Præstø Amt [Journalregister \(1824 - 1873\)](#)

Præstø Amt [Journalregister \(1874 - 1911\)](#)

Præstø Amt [Journalregister \(1912 - 1959\)](#)

Gode fif

- Begynd med journalregistret
- Journalregistret dækker ikke altid de personer eller den type sager, man søger
- Undersøg alternativt om journalen er opbygget i emnekapitler (kaldet en journalplan)

Præstø Amt, 1912,
uægte børn = afsnit C.1

(Frøbed^o) Forkb. 3 pm. Ketseligen 1812.

C. Familieforhold.

1. Underholdsbidrag til uægte Børn (2)
2. Bidrag til forældte Hustruer og ægte Børn (2)
3. Separation (4)
4. Skilsmisse og Tilladelse til nyt Egestab (4)
5. Arneforandringer. (Høse N^o)
6. Adoptionsbevillinger (Høse N^o).
7. Konfirmation paa Eglepagt (Høse N^o).
8. Værgeraad (48 ")

Vær opmærksom på flyttehenvisninger

292

B1.

61. Graf Emil. Slagtersveed

Anna Katrine Sofie Jensen

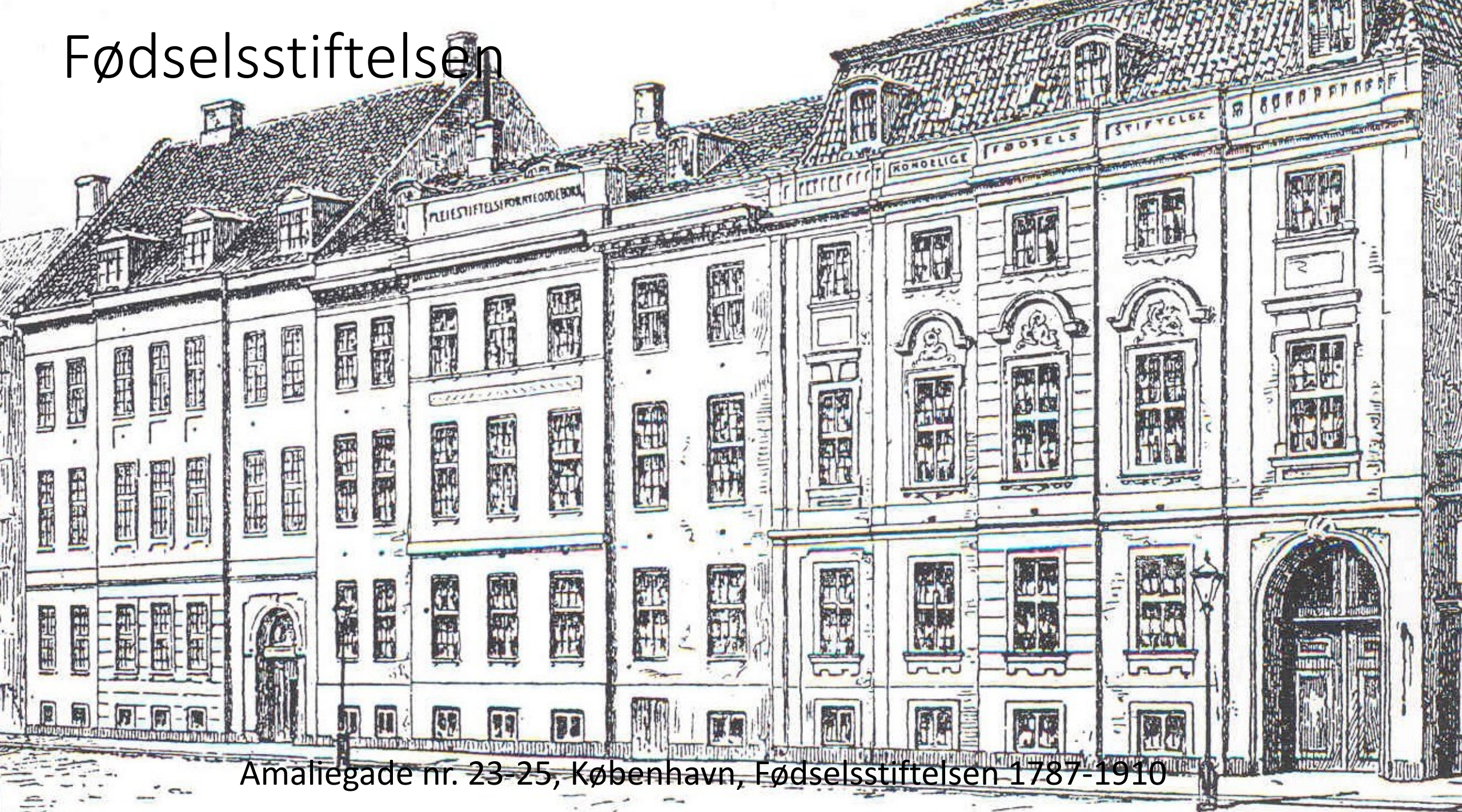
- 1 Sjællands Skiftpant ser. Auct. for Bull om Sags Auct. - ^{17.10/15} 3/2 muntlig vedtærende ^{16-18/12} 13.12.
- 2 Hv erindrer at i - - - - - ^{11/09} 12/2 Paalogen. C. 525 ^{10/12} 12

Opført til B. 47. 13

Hvor findes sagsbilagene?

- På det allerseneste sagsnummer, også selv om sagen er genoptaget 20 år senere!
- Følg henvisningerne indtil det seneste sagsnummer og bestil sagens akter i Daisy

Fødselsstiftelsen

Amaliegade nr. 23-25, København, Fødselsstiftelsen 1787-1910

Historiske baggrund

- Oprettet 1750, undgå fødsler i dølgsmål
- Tre funktioner: fødsel, pleje og opfostring
- 1770-1804 hører opfostringsfunktionen under Den kgl. Opfostringsstiftelse
- 1910: Fødselsstiftelsen bliver fødeafdeling under Rigshospitalet

Ugifte fødende

- Kan føde anonymt 1750-1908
- Kan ikke føde anonymt 1908-
- Anonym ifølge kirkebogen 1908-1938, men moderens navn noteres i Protokol over ugifte fødende (ikke på AO)
- Farligt at føde

Kun for enlige mødre?

- Uddannelsessted for jordemødre og læger
- Bedste kompetencer ved vanskelige fødsler
- Bedre forhold for betalende kunder

Udsætterprotokoller

- Udsætterprotokoller = protokoller over børn, der er "udsat" i pleje
- Nævner kun moderens navn, hvis moderen får barnet i pleje
- I original 1770-1804 (Den kgl. Opfostrings-stiftelse)
- Findes i AO 1804-1918

Udsætterprotokoller

- Kirkebogen

- Hovedprotokollen

- Udsætterprotokollen

Fødselsstiftelsens kirkebog 1817-1820

554.

18 20

Nummerne paa		Børnene, naar		Drenge.	Piger.
Børnene.	Kvædrene.	fødte.	døbte.		
760	767	1/25 Septbr	1/30 Septbr	Frederik Wilhelm	
761	768	1/26 =	1/30 =		Caroline Andrea
762	769	1/26 =	1/30 =	Hans Christian	
763	770	1/26 =	1/30 =		Christiane
764	771	1/27 =	1/30 =	Hans Trane	
765	772	1/27 =	1/30 =	Peter Julius	
766	773	1/27 =	1/30 =		Frederikke Caroline
767	777	1/27 =	1/30 =		Caroline
768	778	1/27 =	1/30 =		Caroline

Hovedprotokol 1812-1822 (afd. A)

Numerne paa		Børnene, naar		Navnene paa		De paa Fødselsstifelsen			De forlorte Børn, og naar.		opholdte paa Ammestuerne			indtil videre i Byen			paa bestemt Tid hos Modrene			udfattede paa Landet
Børne- ne.	Modre- ne.	fødte.	dødt.	Drenge.	Piger.	urigtig og dødfødte.	Dødt, inden Moderen avgik.	udtagne af Moderen.	under No.	deraf, og naar død.	udtagen.	under No.	deraf, og naar død.	udtagen.	under No.	deraf, og naar død.	udtagen.	udgangen.	under No.	under No.
762	769	26	0	Mans Christian											708	18 Oct				
763	770	26	0	Christiane											709	18 Oct				
764	771	27	0	Mans Frane											701	25 Oct				
765	772	27	0	Tina Julius											709	18 Oct				
766	773	27	0	Frederikke Juliane											701	18 Oct				
767	777	27	0	Juliane											706	25 Oct				
768	778	27	0	Kat. Marie											706	25 Oct				
769	776	28	0	Frederik Ferdinand Carl											709	20 Jan				
770	777	28	0	Joh. Frederik											709	20 Jan				
771	779	29	0	Anne Dorothea											707	1 Nov				
772	780	29	0	Andreas Chris- tian Frøenck											532				1926	21 Oct
773	781	29	0	Juliane Frøenck											604					
774	781	30	0	Christiane Freder- ikke											540	1 Nov				
775	778	30	0	Drenge											709	25 Oct				
776	783	1 Oct	7 Oct	Anne Caroline											626	19 Jan				
777	784	1	7	Karen Marie											524	17 Jan				
778	785	1	7	Wilhelm Christian											510	8 Oct				
779	782	1	7	Jens Peter Christian											704	25 Oct				
780	786	2													704	25 Oct				

Detaljer fra hovedprotokoller

”paa bestemt Tid hos Mødrene”
 og ”udsatte paa Landet”
 ”udleverede til Mødrene med Understøttelse eller udsatte til Fremmede”

D e r a f						
paa Ammestuerne		udleverede til Mødrene med Understøttelse eller udsatte til Fremmede				
bøde	udtagne	naar	under Nr.		bøde	udgangne fra Stiftens Forsorg
			til Mødrene	til Fremmede		
		2. Mai	25A			13 Jule

under No.	paa bestemt Tid hos Mødrene			udsatte paa Landet
	bød.	udtagen.	udgangen.	
508		18 Oct		
4 Oct		1825		
Hans Christian Christensen Kir. sine Triggosen				
503		25 Oct		
2 Oct		1825		
501		25 Oct		
4 Oct		1825		
509		18 Oct		
4 Oct		1825		
Hanson og Gylfins Ave				
509		18 Oct		
4 Oct		1825		

Udsætterprotokol, nr. 133/1860

1860.

Nr. 133. Dødsbarnet Carl Anton Lilliendahl,

Født den 11 Labanar 1860 under Nr. 85 og døbt den 14 / 76

Udleveret den 6 Marts 1860

Moderen Nr. 85 fød p. Fr. Apf den 8 Marts 1860

til Moderen Antoinette Theresia Lilliendahl,

regiment, ikke for fæst, født 3 Marts 1836 hos Madam bar tjent
Major v. Meier p. Sankt Augustin i de sidste 6 Aar til afkøbt i
Zem. og Sankt Augustin hos Kob. Lukan Lilliendahl paa Sjøromet
af Sankt Augustin og Apf. Kongensvej Nr. 24. H. Apf, hvorfra
hun indkom paa Sankt Augustin. Hun blev den 12 Marts indlagt
i det kgl. Frederiko Hospital, hvor hun med Døden afgik den
3 Marts 1860. Barnet er i Hænde hos Hustrufru Meier
illmagsgaden C - 3 Pal. Sørensen ^{Hjule} i Allynia.
Sørensen Roskilde - -

Konst. Meier

Protokol over ugifte fødende

- Kirkebog

- Protokol over ugifte fødende 1908-1937

- Findes i AO

Nr	Fødselsaar og -dag.	Fødested. (Paa Landet: By, Sogn, Herred og Amt. Har Gaarden eller Huset nævret Navn, maas det anføres. I Købstad: Købstaden og tilføj Sognet, hvis der i Byen er mere end et Sogn, og i Byen er nævret et Sogn, maas det anføres.)	Barnets fulde Navn.	Forældrenes fulde Navn efter Forevisning af Daabs- og Vielsesattest eller i alt Fald Vielsesattest eller ved Eftersyn i Kirkebogen; deres Stilling, Bopæl, Fødselsaar og -dag samt Sted og Dato for deres Vielse. (Barnets rigtige Fødsel maas altid dokumenteres ved Vielsesattest eller ved Eftersyn i Kirkebogen.)
1202	1928 28 August	Rigshospitalet A	1064A Rikke Riber Jensen	1123A Ugift f. 13/110
1203	1928 28 August		1065A Inge Birthe Christiansen Johansen.	1122A Ugift f. 9/1194 Christiansen Hulreemester. Hans Laurits Johansen og Hustru: Marie, f. Scarsen. Kgl. Adm. af 13/9. 30. Sjones Skifteamt. B. 8/1930. Nr. 13. Rolfsted.
1204	1928 28 August	B	996B Jytte Margot Schultz	1031B Ugift f. 12/209
1205	1928 28 August	.	997B Alex. Helmine Christine Brandrup	1033B Ugift f. 15/107
1206	1928 28 August	.	999B Ellis Birgit Peron - Willadsen	1038B Ugift f. 28/803 id. A. Thomasen S. Christensen, Køge id. H. Ingeborg Karna Katharine Peron Willadsen

Barnets Nr.	Moderens Nr.	Barnets Fødselsdag	Barnets Kon	Moderens Livsstilling, Navn, Fødested, Fødselsdag og -aar
1116	126	26	D	Lind, Pige, Christine, Kolding, 27/10/58
1119	27	27	"	Petersen, Pige, Kristine, Roskilde, 18/3/59
1028	"	"	"	Petersen, Pige, Marie, København, 14/9/59
1030	"	"	"	Petersen, Pige, Johanne, København, 20/2/59
1032	"	"	"	Nielsen, Pige, Louise, København, 11/07/59
990	28	28	"	Christiansen, Pige, Johanne, København, 13/5/59
1120	"	"	"	Sander, Pige, Ella, Odense, København, 24/05/59
1121	"	"	"	"
1122	"	"	"	"
1123	"	"	"	"
1031	"	"	"	"
1033	"	"	"	"
1037	"	"	"	"
1038	"	"	"	"

Protokol over ugifte fødende

1064	123	"	"	Nordqvist, Pige, Atlante, Thimmarum, København, 13/10/59
996	1031	"	"	Christiansen, Pige, Rosa, Lybia, København, 12/2/59
997	1033	"	"	Thomsen, Pige, Ebba, Emming, København, 15/07/59

Embedslægearkiver

Jordmoderen Anne Marie Rønning i Hammershøj

Embedslæger

- En offentlig ansat læge
- Ca. 1790 indføres distriktslægerne
- Før 1915: Distriktslæge (lægedistrikt) eller stiftsfysikus (stiftsfysikat)
- Efter 1915: Kredslæge (lægekreds) eller amtslæge (amtslægekreds)

Embedslægearkiver

- Man kan bl.a. finde:
- Dødsattester
- Jordemoderprotokoller/fødselsprotokoller
- Medicinalberetninger
- Vaccinationsprotokoller
- Oplysninger om epidemier, bl.a. tuberkulose

Jordemoderprotokoller

- Fra 1861
- Kaldes jordemoderprotokoller eller fødselsprotokoller
- Indeholder oplysninger om barnets fødsel, længde og vægt
- Problem: Jordemoder behøver ikke bo i samme sogn som barnet

Medicinalberetninger

- 1803: Praktiserende læger pålægges at udfærdige en årlig medicinalberetning
- Sundhedskollegiet og centralmagten fik situationsrapporter over landets sundhedstilstand
- Læs mere her: Jørgen Mikkelsen m.fl. (red.): *"af yderste Vigtighed for det hele Borgersamfunds Tryghed"*. *Medicinalberetninger og deres anvendelsesmuligheder i historisk forskning*, 2006

Eksempel

- Kalundborg Lægekreds: Medicinalberetninger for Holbæk Amt 1896-1955 (trykt)

Legale Ligsyn.

Der er foretaget 12 Obduktioner og 274 legale Ligsyn, hvoraf 5 ved Mord eller Drab, 115 ved Selvmord, 154 ved ulykkelig Hændelse og anden pludselig Død; af Selvmordene ere 11 ved Drukning, 89 ved Hængning, 6 ved Skudsaar, 6 ved Gift, 2 ved Snit- og Stiksaar, 1 ved andre Maader. Som Aarsag til Selvmordene angives Drik 36, Tungsind 39, andre Aarsager 15, ukendt 25.

Vaccinationsprotokoller

- 1810: Forordning om koppevaccination
- Ingen tvang
- Man skulle dog bevise, at man havde haft "de naturlige kopper" eller var vaccineret, hvis man ville konfirmeres, giftes, gå i skole, have en læreplads eller ansættes i militæret!

Hvor findes de

- Lokalt i sognearkiverne
- I embedslægearkiverne

<u>Fra</u> [?]	<u>Til</u>	<u>Arkivskaber</u> [?]	<u>Arkivserie</u> [?]
1871	1912	Amager Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1810	1904	Assens Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1905	1926	Assens Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1802	1914	Bogense Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1898	1931	Bogense Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol, kladde
1871	1915	Bornholms Nordøstre Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1871	1902	Bornholms Sydvestre Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1858	1913	Brædstrup Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1914	1971	Brædstrup Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1887	1921	Ebeltoft Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1888	1915	Esbjerg Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1812	1914	Fanø Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1861	1916	Farsø Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1831	1885	Fejø Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1812	1914	Fredericia Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1800	1914	Frederiksborg Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1866	1914	Frederikshavn Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1914	1924	Frederikshavn Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1831	1833	Frederikssund Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1831	1833	Frederikssund og Horns Herreds Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1890	1914	Frisenborg Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol
1827	1887	Frisenborg Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol (Skanderborg Amt)
1826	1914	Frisenborg Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol (Viborg Amt)
1826	1889	Frisenborg Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol (Århus Amt)
1811	1915	Fåborg Lægedistrikt	Vaccinationsprotokol

Eksempel, Nakskov Lægedistrikt

No.	Navn	Mandskian	Almindelig Alder	Fødested	Fordeler
<u>Den 4. Maj vaccineredes Nedenstående:</u>					
1.	Hanne Marie		10aar	Nakskov	Konigens Nielsen
2.	Benedicte	1	1 $\frac{1}{2}$	Nakskov	Hans Lyngbae
3.	Andreas Carl	1	1 $\frac{3}{4}$	Nakskov	Monsen Hans Madsen
4.	Carl Christiaan	1	$\frac{1}{2}$	" " "	Christen Christ. Hansen
5.	Peter V. Julius	1	5 $\frac{1}{2}$	" " "	Munsmager Frantzen
6.	Edle Cathine Marie		2	" " "	Munsmager Frøen
<u>Den 12. Maj vaccineredes:</u>					
7.	" " "		" "	" "	" " "

Lundheds-Tilkend.	Om Attest er udfærdiget	Attestens Datum	Anmærninger
<p>quid</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>.... mandaly</p> <p>.... q. ca</p> <p>"</p>	<p>Dr. paa Mattinmands den 4de</p> <p>Maji blev uddækket Attest</p> <p>for . . . . .</p>	<p>den 12 Maji</p>	<p>No 4 udfyldt hermed</p>

Dødsattester

- Ved ethvert dødsfald skal en læge udfærdige en dødsattest (fra 1829/1832)
- Skal dokumentere: 1) At personen er død, 2) Hvad dødsårsagen er – altså om der er tale om et naturligt dødsfald eller ej
- Ingen måtte begravnes, før dødsattesten var skrevet!

Hvad kan dødsattester fortælle?

- Navn
- Bopæl
- Stilling og ægtefælle
- Alder ved dødsfaldet
- Fødselsdato
- Fødested
- Dødsårsag

Medicolegale dødsattester

- Fra 1875 skulle alle, der døde ved ulykker, selvmord o.l., synes af politi og læge
- Kan finde supplerende materiale i retsbetjentarkiverne (politiprotokol, fogedprotokol m.fl.)

Hvad skal man vide?

- Afdødes navn
- Dødsdato
- Bopæl på dødstidspunktet

Hvordan er materialet ordnet?

- København (kronologisk)
- Øerne: Sjælland, Fyn, Lolland-Falster m.m. (lægekreds/amt/by eller land)
- Jylland (lægekreds/amt/by eller land)
- Overordnet: Ofte opdelt efter køn
- Ingen fast ordningspraksis
- Ofte ordnet efter dødsattestens dato og ikke dødsdato

Find materialet i Daisy

🔍 Læs højt 🖨 Print

Arkivskaber eller arkivserie: ?

Arkivskaber: ?

Arkivserie: ?

Periode: - ?

Søg i Daisy

Der blev fundet **28** poster.

Side **1** af 1.

<u>Fra</u> ?	<u>Til</u>	<u>Arkivskaber</u> ?
1974	1993	Sundhedsstyrelsen
1974	1993	Sundhedsstyrelsen
1960	1977	Sundhedsstyrelsen
1960	1977	Sundhedsstyrelsen
1964	1972	Sundhedsstyrelsen
1964	1972	Sundhedsstyrelsen
1969	1979	Sundhedsstyrelsen
1969	1979	Sundhedsstyrelsen
1879	1971	Sundhedsstyrelsen
1879	1971	Sundhedsstyrelsen
1840	1875	Sundhedsstyrelsen
1840	1875	Sundhedsstyrelsen

<u>Arkivserie</u> ?
<u>Dødsattester</u>
<u>Dødsattester</u>
<u>Dødsattester for danske døde i udlandet</u>
<u>Dødsattester for danske døde i udlandet</u>
<u>Dødsattester for dødfødte</u>
<u>Dødsattester for dødfødte</u>
<u>Dødsattester for udlændinge døde i Danmark</u>
<u>Dødsattester for udlændinge døde i Danmark</u>
<u>Dødsattester, Færøerne</u>
<u>Dødsattester, Færøerne</u>
<u>Dødsattester, Jylland</u>
<u>Dødsattester, Jylland</u>

Se dig ud af det!

Arkivseriens pakker

« 1 2 3 4 »

Pakkenr.	Indhold fra 	Indhold til	Bestilling
279	1915 København Byer Frederiksberg 4	1915 København Byer Frederiksberg 12	Start bestilling
280	1915 København Land Nordre Lægekreds 4	1915 København Land Nordre Lægekreds 12	Start bestilling
280	1915 København Land Søndre Lægekreds 4	1915 København Land Søndre Lægekreds 12	Start bestilling
281	1915 Frederiksborg 4	1915 Frederiksborg 12	Start bestilling
281	1915 Holbæk 4	1915 Holbæk 12	Start bestilling
281	1915 Roskilde 4	1915 Roskilde 12	Start bestilling
282	1915 Præstø 4	1915 Præstø 12	Start bestilling

Dødsattest fra København 1840

Døds = Attest.

Fulde Navn: *M. Waarent vadent Cam (Frøny)* *5/18
1840.*

Ålder:

Stand og Næringsvei:

Bopæl: *Indv. i Kjøbenhavn*

Dødsdag: *19. August*

Sygdom eller Døds-Aarsag: *vidt*

Sikre utvilsomme Tegn paa virkelig Død ere tilstede, saa at Begravelsen i den Henseende kan tillades, hvilket attesteres af undertegnede Læge ved den kongelige Fødsels- og Pleie-Stiftelse.

Kjøbenhavn, den *19. August 1840.*

Culinius

Dødsattest fra København 1867

Döds-Attest.

Fulde Navn eller Kjöen: *Jacob, Melchior, Mødem.*
Alder (fyldt): *70 Aar 1/2.*
Egen eller Forældres Stand og Næringsvei: *Penkhusjæger.*
Ugift, gift, Enkestand: *Gift.*
Bopæl: *Gl. Kongens N° 37 B Del*
Dödsdag: *d. 29^e d. 1. Søndag.*
Sygdom eller Dödsarsag: *Morbus Periton.*

Utvivlsomme Tegn paa virkelig Död ere tilstede, saa at Begravelsen i den Henseende kan tillades; hvilket, i Overeensstemmelse med Plakaterne af 26de Juni 1829 og 17de Februar 1832, attesteres af

Kjöbenhavn den *29^e Marts 1867.*

Byggesøns Søndag d. 7^e April 20 1/2.

H. Schack
autoriseret Læge.

Mall

verte.

Dødsattest fra København 1877

2610.

Dødsattest, udstedt af en Læge.

Fulde Navn: *Jens August Christensen*
Alder (o: fyldte Aar; for Børn under 1 Aar: Maaneder eller Uger): *84 Aar*
Ugift; gift; Enkemand; Enke: *Enkemand*
Egen eller Forældres Stilling og Næringsvej: *Forhuv. Palæforvalter*

Bopæl (o: Stedet, hvor den Afdøde sidst har haft fast Ophold):
Kjøbstad: *Kbhv.* Gade: *Vesterbrogade* Hus Nr. *100* Etage: *2de Etage*

Dødssted: *Sammensæds*
Dødsdag: *d. 1ste Juli 1877.*

Dødsårsag (o: Hovedsygdom, med dens væsentligste Komplikation)

a) Hvor Lægen selv har behandlet den Syge: *Carbunculus micca*
b) Hvor Lægen ikke selv har behandlet den Syge:

Hovedsygdommens Varighed: *3 Uger*
Er Forraadnelse indtraadt, eller hvilke andre sikre Dødstegn ere tilstede? *Mangel paa Aandedraet og Hjerteslag, Dødsstivhed og Sigtbejler.*

Undertegnede, som..... har behandlet..... under
Kass..... sidste Sygdom, erklærer herved, at jeg den *2de Juli 1877* selv har synet Liget af..... *Kass*
og at ovennævnte sikre og utvivlsomme Tegn paa en virkelig Død ere tilstede.

Notorn
Regn. fra Piirke *Andersen den 2den Juli 1877. Nr. 1.*
Montenich *4 H.*
J. P. V.
Thott

Am. Fritsen
Autoriseret Læge.
Vend om.

5700

Dødsattest ved Selvmord og anden ved ulykkelige Hændelser indtruffen pludselig Død.

Fulde Navn:

frø. Hans Andersen Hansen

Hvis den Paagjældende er ukjendt, anføres paa denne Plads blot Kjønnet og den sandsynlige Alder, med Angivelse af alle særegne Kjendetegn (Ar, Modermærker, Tatovering etc.).

*Ukjendt mandperson.
(tykt knæbrødt hvidt, unge dag)*

Alder (o: fyldte Aar; for Børn under 1 Aar: Maaneder eller Uger):

Mellem 35-45

Ugift; gift; Enkemand; Enke:

Egen eller Forældres Stilling og Næringsvej:

Bopæl (o: Stedet, hvor den Afløde sidst har haft fast Ophold — By, Gade, Nr.):

Døds- eller Findestedet: (nærmere beskrevet).

Lantst. Haven udfor Larsens plads

Dødsdagen, eller, hvor denne ej kan angives, Dagen og Tiden, naar den Paagjældende er funden død:

7/10 87

Ere Oplivningsforsøg foretagne?

Ligets Leje og Forhold til dets nærmeste Omgivelser:

*hjemmet for sig i S. Johannes Gade
Kjøb.*

41 s. m.

Findes der udvendig paa Legemet Spor af Vold, og i saa Fald hvilke?

Ingen ydre veld.

Dødsarsagen, forsaavidt samme ved de erholdte Oplysninger eller Ligsynet kan angives: Ved Selvmord angives desuden 1) Afslivningsmaaden, samt 2) den formodede Aarsag eller Beræggrund.

Antagning

Bekræfte de forefundne Data den af de Paagjældende meddelte Dødsarsag?

Ja.

Er der efter det stedfundne Ligsyn Anledning til at lade foretage nogen yderligere mediko-legal Undersøgelse, eventualiter retslig Obduktion?

Nej

Er Forraadnelse indtraadt, eller hvilke andre sikre Dødstegn ere tilstede?

Stark forvædelse

Undertegnede erklærer herved, at jeg *8/10* 18 *87* i Forbindelse med *H. Jørg.* *Assistent Smit.* har synet Liget af *orkunavet*, og at ovennævnte sikre og utvivlsomme Tegn paa virkelig Død ere tilstede.

Stuit

Saa denne Dødsattest kan ikke kræves Liggassepenges, forinden den har erholdt Tilgængelighedsattest om, at der intet er til Hindes for Betsbets afbetaling. (i: H. H. Hansen 1 Duf. 1799. S. 123.)

Dødsattest fra København 1887

Dødsattest fra København 1911

7686

2

Dødsattest, udstedt af en Læge.

Fulde Navn: *William Emilias Wiidsberg* *og hustru*

Alder (o: fyldte Aar; for Børn under 1 Aar: Maaneder eller Uger): *9 Dage og 7 20/2 1911.*

Ugift; gift; Enkemand; Enke:

Egen eller Forældres Stilling og Næringsvej: *Søn af Adalstiber Stephan Emilias Wiidsberg.*

Købstad: Gade: Hus Nr.:   Etage:

Bopæl (o: Stedet, hvor den Afdøde sidst har haft fast Ophold): *København, Ragnersgade 25 3. etage. hos Forældrene*

Dødssted: *Dræning Lægers Børnehospital*

Dødsdag: *Den 1de Marts 1911.*

60
33

Dødsårsag (o: Hovedsygdom med dens væsentligste Komplikation)

a) Hvis Lægen selv har behandlet den Syge: *Debilitas eny. (Atrofia corporis)*

b) Hvis Lægen ikke selv har behandlet den Syge:

Hovedsygdommens Varighed: *fra Fødslen*

Er Forraadnelse indtraadt, eller hvilke andre sikre Dødstegn er til Stede? *Rygis Hypostatis*

Lars Undertegnede, som *sk* har behandlet *William Wiidsberg* under
sidste Sygdom, erklærer herved, at jeg den *2/3* 1911 selv har synet Liget af *hæm*
og at ovennævnte sikre og utvivlsomme Tegn paa virkelig Død er til Stede.

Indført i   Sogns Kirkebog.

H. T. Lund
avtoriseret Læge.

Jordpaakastelse: *Torsdag* d. *7/3* 1911 Kl. *11* fra *Kommunehospitalets Kapel ved Rindøvej Kirkegaard - Ragnov.*

Se omstaaende Anmærkninger.

Dødsattest ved Selvmord og anden ved ulykkelige Hændelser
indtruffen pludselig Død.

Fulde Navn:

Hvis den Paagældende er ukendt, anføres paa denne Plads blot Kønnen og den sandsynlige Alder, med Angivelse af alle særegne Kendetegn (Ar, Modermærker, Tatovering etc.), særlig ogsaa Ligets Højde, angiven i Centimeter, Haarets og Skæggets Farve og Beskaffenhed, Øjnens Farve, patologiske eller medfødte Defekter o. s. v.

Richard Joachim Evald Nielsen

Alder (o: fyldte Aar; for Børn under 1 Aar: Maanedere eller Uger):

45 Aar.

Ugift; gift; Enkemand; Enke:

Enkemand.

Egen eller Forældres Stilling og Næringsvej:

Fr. Detailhandler.

Bopæl (o: Stedet, hvor den Afdøde sidst har haft fast Ophold — By, Gade, Nr.):

Thorvegale 8.

Dødsdagen, eller, hvor denne ej kan angives, Dagen og Tiden, naar den Paagældende er funden død:

Funden d. 1. Marts 1911 Kl. 10

Døds- eller Findestedet (o: det Sted, hvor Døden er indtraadt, eller Liget først blev fundet). Dette Sted maa opgives saa nøje som muligt; forsaavidt Lægen selv har iagttaget Liget paa Døds- eller Findestedet, beskriver han dette nærmere, ligesom han da ogsaa maa oplyse: Ligets Leje og Forhold til dets nærmeste Omgivelser samt de øvrige Omstændigheder, der kunne have Betydning for Bedømmelsen af Dødsarsagen.

Søborg Kro.

Findes der udvendig paa Legemet Spor af Vold eller andre Fænomener, der fortjene at bemærkes, og i saa Fald hvilke?

nej.

Dødsarsagen, forsaavidt samme ved de erholdte Oplysninger eller Ligsynet kan angives: Ved Selvmord angives desuden 1) Afslivningsmaaden, samt 2) den formodede Aarsag eller Bevæggrund:

Drikning, muligvis ulykkelig fald under Bævn.

Bekræfte de forefundne Data den af de Paagældende meddelte Dødsarsag?

ja

Er der efter det stedfundne Ligsyn Anledning til at lade foretage nogen yderligere mediko-legal Undersøgelse, eventualiter retslig Obduktion? [Se Bagsiden af Attesten.]

nej

Ere Oplivningsforsøg foretagne?

nej

Er Forraadnelse indtraadt, eller hvilke andre sikre Dødstegn ere tilstede?

Forraadnelse indtraadt.

Undertegnede erklærer herved, at jeg, 3. Marts 1911, i Forbindelse med
Politimester Hakon Jørgensen har synet Liget af Overundersøgt
og at ovennævnte sikre og utvivlsomme Tegn paa virkelig Død ere tilstede.

Dødsattest fra København 1911 Medicolegal

A.**Dødsattest udstedt af en Læge**for et Barn, som ikke er fyldt 1 Aar
(eller for en levendefødt Abort).J. F. 112
36

(Denne Blanket maa ikke benyttes ved Dødsfald som Følge af ulykkelig Hændelse — jfr. Lov af 4de Maj 1875).

1) Fulde Navn (for et unavngivet Barn: Køn).	Paul Ruden Pedersen	
2) Født.	Fødselsdag og Aar. 10/3 - 1923	Fødested. Rigshospitalet fødeafdel.
3) Født i eller udenfor Ægteskab.	Udenfor Ægteskab	
4) Hos Forældrene eller i Pleje? og da hos hvem.	I Rigshospitalet (forster Bed) om dagen, hos moderen om natten	
5) Faderens (for et udenfor Ægteskab født Barn Moderens) Navn og Næringsvej.	Hilda Blise Skonova Pedersen Kontoristinde	
6) Fik Barnet før Sygdommens Begyndelse Bryst eller kunstig Næring (hvor længe?)	Bryst i 2 uger.	
7) Bopæl (sidste faste Opholdssted).	Købstad: (Handelsplads): Gade, Husnummer, Etage. — Landet: By, Sogn. Jaspacijus Arbejdsbulejer 184 ^{II}	
8) Død.	Dødsdag. 21/1 1924	Alder. 34
9) Dødsstedet (har Dødsfaldet fundet Sted paa Sygehus eller Klinik, angives det).	Købstad: (Handelsplads): Gade, Husnummer, Etage. — Landet: By, Sogn. Jaspacijus Arbejdsbulejer 184	
10) Dødsårsagen og de væsentligste Komplikationer.	a) Hvis Lægen selv har behandlet afdøde: b) Hvis en anden Læge har behandlet afdøde: c) Hvis ingen Læge har behandlet afdøde: <i>Mors sub. tan.</i>	
11) Sygdommens Varighed.	0.	
12) Dødstejn. (Maa angives nøjagtigt. Udtryk som »de almindelige« o. l. kan ikke benyttes).	Rign & Levors	

8
15
15
28
Ph.

Undertegnede Læge har d. 21/1 1924 synet Liget af Paul Ruden Pedersen, og forefundet

de ovenfor angivne sikre og utvivlsomme Dødstejn.

A. Vangsted
Bomps alle 24^I
(Lægens Navn og Adresse tydelig skrevet)

Indført i Kingas Sogns Kirkebog d. 3 januar 1924. Mandag d. 8
Jordpaakastelse pa Bispebjerg Kirkegårds søndre Kapel. Lørdag d. 5 januar
K. H. G. Sng. Præd: Skovge Hansen. Keldskapellet ved. Tirsdag d. 8. Kl. 11/2

Dødsattest fra København 1924 (A: Børn under 1 år)

B. *109*
35

Dødsattest udstedt af en Læge. *109*
35
(Denne Blanket maa ikke benyttes til Børn under 1 Aar, ej heller i Tilfælde af Selvmord eller Død ved ulykkelig Hændelse — jfr. Lov af 4. Maj 1875).

1) Fulde Navn (for gift Kvinde, Enke, forladt eller fraskilt, tillige Pigenavn). Ugift, gift, Enkemand, Enke.	<i>Andrus Christensen</i> <i>Gift</i>
2) Født.	Fødselsdag og Aar. <i>16 Jun 1840.</i> Fødested. <i>Fandrup.</i>
3) Stilling og Næringsvej (Egen, Mandens, Forældrenes, eller de hos hvem Afdøde havde Ophold; eventuelt om under offentlig Forsorg; for udenfor Ægteskab fødte Børn; Moderens Navn og Stilling).	<i>Jfr. Arbejdsmand.</i>
4) Bopæl (sidste faste Opholdssted).	Købstad: (Handelsplads): Gade, Husnummer, Etage. — Landet: By, Sogn. <i>Østergaden o. V. 48 A-100g.</i>
5) Død.	Dødsdag: <i>1 Januar 1924</i> Alder. <i>83 Aar</i>
6) Dødsstedet. Har Dødsfaldet fundet Sted paa Sygehus eller Klinik, anføres det.	Købstad: (Handelsplads): Gade, Husnummer, Etage. — Landet: By, Sogn. <i>Østergaden o. V. 48 A-100g.</i>
7) Dødsårsagen og de væsentligste Komplikationer.	a) Hvis Lægen selv har behandlet afdøde: <i>Mandens seneste</i> b) Hvis en anden Læge har behandlet afdøde: <i>(Alderdens Vægh)</i> c) Hvis ingen Læge har behandlet afdøde:
8) Sygdommens Varighed.	<i>c. 3 Aar.</i>
9) Dødstegn (maa angives nøjagtigt. Udtryk som „de almindelige“ o. l. kan ikke benyttes).	<i>Regn, Luvms.</i>

Frelers
Undertegnede Læge har d. *1/1*, 1924 synet Liget af *Andrus Christensen*, og forefundet de ovenfor angivne sikre og utvivlsomme Dødstegn.

N. Chr. Lomsgaard
St. Thengsgade Co.
(Lægens Navn og Adresse tydelig skrevet.)

Indført i *Over Frelers* Sogns Kirkebog d. *3 Januar 1924.*

Jordpaakastelse *fra Over Frelers Kirke til Over Frelers Kirkegaard.*
Lørdag 6 Januar 1924, Kl. 12.
Philipp Borries.

Dødsattest fra
København 1924
(B: Personer
over 1 år og ikke
ved selvmord
o.l.)

B²**Medicolegal Ligsattest.**

Lov af 4. Maj 1875.

(Denne Blanket maa ikke benyttes til Børn under 1 Aar).

1) Fulde Navn, gift, ugift, (for gift Kvinde, Enke, forladt eller fraskille tillige Pigenavn). Er Afdøde ukendt, oplyses Kønet.	Anna Emilie Mikkelsen Riis. 4 gift.	
2) Født.	Fødselsdag og Aar. 7/3 1856.	Fødested. København.
3) Stilling og Næringsvej (egen, Mandens, Forældrenes, eller deres, hos hvem Afdøde havde Ophold eller var i Pleje; event. om under off. Forsorg).	Aldersrente - inddende.	
4) Bopæl (sidste faste Opholdssted).	Købstad: (Handelsplads): Gade, Husnummer, Etage. — Landet: By, Sogn. København, Prinsessegade 58 B St.	
5) Død.	Dødsdag (event. Findedag). 3-1-1924.	Alder (event. Skøn). 67 år.
6) Dødsstedet (eller Stedet, hvor Liget først fandtes og Stedet, hvor Ligsyn foretoges. — Er Liget transporteret, da hvor langt og hvorledes).	Nopalen. Ligebry paa retsmedicinske Institut.	
7) Dødsmaaden.	Lindem død.	
8) Findes paa Liget Tegn paa Vold eller andet, der fortjener at bemærkes (Ernæringsstilstand).	Noget Skuremærker i højre Side af Ansigtet samt et enkelt paa højre Haandled.	
9) Forraadnelse eller andre Døds-tegn.	Riisou. Kypostasen.	
10) Dødsårsagen.	Hjernerot. (Har været behandlet af Læge for "Ansigtssmerter").	
11) Er der efter det oplyste Anledning til yderligere Undersøgelse, eventuelt legal Obduktion?	Nej - kun Læge Poliklinik måtte ønske det.	

Supplerende Bemærkninger til Punkt 6—10 opføres under
Anmærkninger paa Blankettens Bage-side.

45
25
9 10
Klapp. 25
105
Khem.

Dødsattest fra
København
1924
(B2: Selvmord,
ulykker,
dødfundne o.l.)

Undertegnede Læge har d. 4/1 24 i Forbindelse med Hr. Poli-
klinik Nørup synet Liget af Anna Emilie
Mikkelsen Riis og forefundet de ovenfor angivne sikre

Dødsårsager

- Rigor et livores: Stivhed og mærker
- På Københavns Stadsarkivshjemmeside findes: Knud Secher: *Klinisk Ordbog over sygdomme og diagnoser*, 1937
- Kan både slå op på danske og latinske betegnelser

Eksempel

- Ole Nielsen, død 22. marts 1900, Føllenslev Mark og Sogn
- Kirkebogens anmærkninger: "Selvmord"
- Hvor kan man lede efter oplysninger? Sundhedsstyrelsen, retsbetjenten, amtet, embedslægen
- Find myndighedsnavne i "De brune kasser" på AO

Føllenslev Sogns kirkebog, døde 1900

3	22 ^{de} Marts 1900 Føllenslev Mark —"— Sogn Skjoppinge Herred	Sørløvs Kirkegaard —"— Sogn Skjoppinge Herred 29 ^{de} Marts 1900	Ole Nielsen
---	---	--	-------------

Gift. Indsiddet paa Føllenslev Mark, Søn af Husmand Niels Olsen og Hustru Marie i Løjtnant Huse Viskinde Sogn, født d. 1 ^{de} Maj 1831. Hustru efterlevende Hustru: Karen Sofie Nielsen Føllenslev Mark	68	H. H. Møller	Selvmand
---	----	--------------	----------

Sundhedsstyrelsens dødsattest

- Medicolegale ligsynsattester skulle indsendes til Sundhedsstyrelsen efter 1875
- Hvis kirkebogen ikke nævner dødsårsagen, gør dødsattesten det. Derfor god idé at begynde med dødsattesten
- Mange detaljer ved dødfund o.l.

Arkivering

- Fysikat/Lægedistrikt/Dødsdato
- Føllenslev Sogn = Sjællands Nordre Landfysikat
- I pk. 157 findes et særligt læg med "Medico-legale Dødsattester for Landdistrikter"
- ... også Ole Nielsens dødsattest

Dødsattest ved Selvmord og anden ved ulykkelige Hændelser indtruffen pludselig Død.

Fulde Navn: Ole Nielsen

Hvis den Paagældende er ukendt, anføres paa denne Plads blot Kønnen og den sandsynlige Alder, med Angivelse af alle særegne Kendetegn (Ar, Modermærker, Tätovering etc.), særlig ogsaa Ligets Højde, angiven i Centimeter, Hårets og Skæggets Farve og Beskaffenhed, Øjnens Farve, patologiske eller medfødte Defekter o. s. v.

Alder (i fulde Aar; for Børn under 1 Aar: Måneder eller Uger): 68 Aar

Ugift; gift; Enkemand; Enke: Gift

Egen eller Forældres Stilling og Næringsvej: Løjtnant, 1. af 1. Division, 1. Batalion

Bopæl (i Stedet, hvor den Afdøde sidst har haft fast Ophold — By, Gade, Nr.): Fælleds Allé, Fælleds S., Skjebning København

Dødsdagen, eller, hvor denne ej kan angives, Dagen og Tiden, naar den Paagældende er funden død: 22. Marts 1900

Døds- eller Findestedet (i det Sted, hvor Døden er indtraadt, eller Liget først blev fundet). Dette Sted maa opgives saa nøje som muligt; forsaavidt Lægen selv har iagttaget Liget paa Døds- eller Findestedet, beskriver han dette nærmere, ligesom han da ogsaa maa oplyse: Findestedet var i et værelse i et 2. etagehus i Fælleds Allé, København S. Den Afdøde var indtrædt i dette Hus ca. kl. 10 om aftenen den 22. Marts 1900. Han var alene i et værelse, som han havde lejet sig til. Han havde taget sig en sigaret og var i færd med at røge, da han pludselig faldt om. Han var i et meget dårligt humør og havde været syg i nogle Dage.

Ligets Leje og Forhold til dets nærmeste Omgivelser samt de øvrige Omstændigheder, der kunne have Betydning for Bedømmelsen af Dødsårsagen. Liget var fundet i et værelse i et 2. etagehus i Fælleds Allé, København S. Den Afdøde var indtrædt i dette Hus ca. kl. 10 om aftenen den 22. Marts 1900. Han var alene i et værelse, som han havde lejet sig til. Han havde taget sig en sigaret og var i færd med at røge, da han pludselig faldt om. Han var i et meget dårligt humør og havde været syg i nogle Dage.

Findes der udvendig paa Legemet Spor af Vold eller andre Fænomener, der fortjene at bemærkes, og i saa Fald hvilke? Der findes ingen udvendige Spor af Vold eller andre Fænomener.

Dødsårsagen, forsaavidt samme ved de erholdte Oplysninger eller Ligenset kan angives: Ved Selvmord angives desuden 1) Afslivningsmaaden, samt 2) den formodede Aarsag eller Bevæggrund: Selvmord ved Hængning. Sindsrydning.

Bekræfte de forefundne Data den af de Paagældende meddelte Dødsårsag? Ja

Er der efter det stedfundne Ligensyn Anledning til at lade foretage nogen yderligere mediko-legal Undersøgelse, eventualiter retslig Obduktion? Nej

Er Oplivningsforsøg foretagne? Ingen

Er Forraadnelse indtraadt, eller hvilke andre sikre Dødstegn ere tilstedede? Ingen

Undertegnede erklærer herved, at jeg har synet Liget af

og at ovennævnte sikre og utvilsomme Tegn paa virkelig Død ere tilstede.

22. Marts 1900

Tilsvarende ved Obduktion. Paa en Bjælke ca. 3/4 Aken fra fædet var fastgjort et Reb med en Rensbløkke, der hang ned til ca. 2/3 Aken fra fædet; Løkken var en skaar fra. En Sek med Brænde stod ved; paa Løkken var Spor af fodspor efter Træd af en Tod.

Liget var fundet med Løkken om Halsen hængende med Todspidderne antrent ved forken. Ved Ligenset Liget henlagt paa en Seng i Sovekammeret.

Paa Halsen en lillefingerbred Fure med grovlig hærdet Pind og enkelte Blodindtrænginger; i Rønden; i Brødet var den til Ribet. Furens gæs mellem Tvingben og Hinderkøbe, paa højre Side rejst opad bag Kjøvinkelen og til bag højre Løe, paa venstre Side forløb den vesten Troos og gæs i Halsen inden hædt grønsen om Tal bag højre Løe.

Selvmord ved Hængning. Sindsrydning.

Anmærkninger.

1) Denne Attest træder i de Tilfælde, hvor Ligenset foretages af Lægen som et mediko-legalt, i Stedet for den sædvanlige Dødsattest.
 2) Amtens skul af Lægen enten personlig overleveres eller i foreglet Kontor skendes til Stedets Politimester, uden hvis Partægening Tilfælde til Begraevelse ej maa gives.
 3) Politimesteren tager Afskrift af Attesten og fremsender Originalen med sin Paaskrift i foreglet Kontor til vedkommende Præst.

Retsbetjenten

- Føllenslev Sogn = Ars-Skippinge Herred
- Som regel fogedprotokol eller politiprotokol
- Særligt for Holbæk Amt: Egon Rud Kristensen: Selvmord i Holbæk Amt (ordnet efter sted og tid)
- Fogedprotokol 1900-1908, fol. 6
- Kun få Fogeddokumenter, og ingen om denne sag

Aar 1900, 24 Marts, form Kl. 10 $\frac{1}{2}$, blev Arts- Skjøpsinge Herredens Fogedret
sat og holdt paa Ole Nielsens Foged ved Følleslev Mejeri, i den ord. Kongens
fogeds forfald ved den ord. Pets Pleje af hans fru, Landgær. De Kirke med
Vidner Distriktslag Larsen af Kalundborg og Kuste Jens Christensen af
Jyderup, hvor da foretog:

Medico - legalt Lignen over Husmand Ole Nielsen
af Følleslev.

Der fremlagdes en ijaar paa Herredskontoret modlagte Notits af
22 ds. fra Logef. Harpöth i Mørtinge, hvorefter bemeldte Ole Nielsen ved Mid-
dagstid d. 22 ds. formentlig i Lindsforvirring, her begaaet Selvmord ved Hængning
Liget, der fandtes henlagt paa en Seng i Lejlighedens inderste Stue, afled-

Uddrag

- "Nogen Tid efter gik hun ud i Tørvehuset, som hun ved sin Bortgang havde aflaaet med Hængelaas, og vilde se, om Hønsene havde lagt Æg, men hun saa da, at Hængelaasen hang oplukket, og det viste sig derpaa, at der var lukket med Krog indenfra. Hun raabte da "luk op, luk op", men fik intet Svar, og ved at løbe op paa Loftet over Udhuset, saa hun ned gennem en Sprække i Loftet, at hendes Mand hang i Tørvehuset. Hun fik Døren revet op og Liget skaaret ned. [...] Afdøde havde Træsko paa, og Fødderne rørte Gulvet. Hans Hue laa paa en tæt ved staaende, aaben Sæk med Brænde, og paa en ved Siden staaende, sammensnøret Sæk med Brænde var Spor af Jord som efter Traad af en Fod."
- "Han har ogsaa gaaet og været bange for, hvorledes de skulde komme ud af det, hvorved hun bemærker, at han ikke bortset fra noget Stenslagning, har haft noget videre Arbejde siden afvigte Høst"
- "Han har kunnet snakke om, at "man kommer vel til at gøre en Ende paa det – til Foraaret er der vel ingen, som vil have en" o.desl., men han har aldrig gjort Forsøg paa at aflive sig, at hun har opfattet hans Udtalelser som løs Tale"

Spørgsmål?

Se også vejledningsvideoer
på www.genealogi.dk